

การศึกษาการจัดการเรียนการสอนการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

นายอัฐพล คงพัฒน์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา

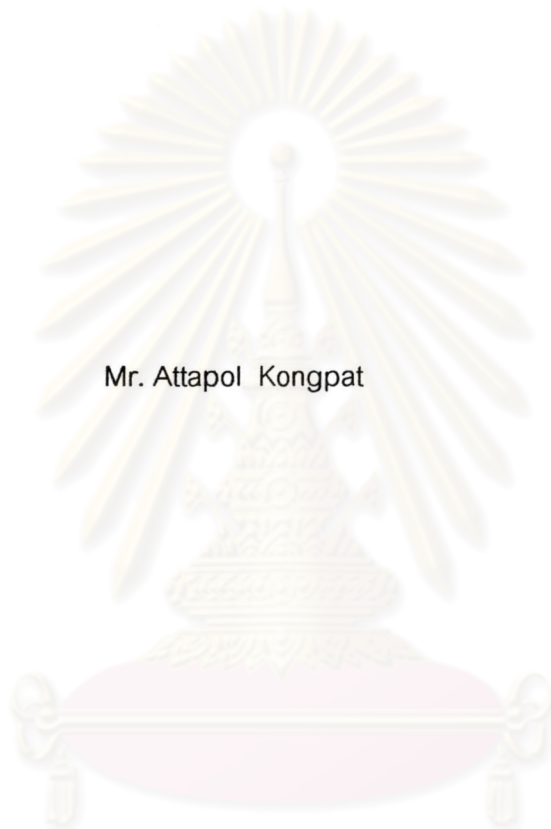
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-2511-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF THE INSTRUCTIONAL MANAGEMENT OF BASIC EDUCATION
IN THE AREA OF ART BASED ON THE NATIONAL EDUCATION ACT B.E. 2542

Mr. Attapol Kongpat

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Art Education

Department of Art Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-2511-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การจัดการจัดการเรียนการสอนการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

โดย

นายอัฐพล คงพัฒน์

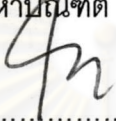
สาขาวิชา

ศิลปศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

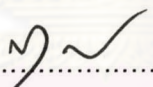
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ปิยะชาติ แสงอรุณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ คุณประเสริฐ)

ศูนย์วิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิวุฒ พลพัฒน์ : การศึกษาการจัดการเรียนการสอน การศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (A STUDY OF THE INSTRUCTIONAL MANAGEMENT OF BASIC EDUCATION IN THE AREA OF ART BASED ON THE NATIONAL EDUCATION ACT B.E. 2542)
 อ. ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี, 230 หน้า. ISBN 974-17-2511-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในด้าน 1) วัตถุประสงค์ 2) เนื้อหาสาระ 3) กระบวนการเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนศิลปศึกษา จำนวน 336 คน และนักวิชาการทางด้านศิลปศึกษา จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่ เห็นด้วยมากที่สุด ในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาทุกด้านคือ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล
2. ครูศิลปศึกษา ได้ให้ข้อเสนอแนะในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านวัตถุประสงค์ : ในทุกระดับชั้น ควรมุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีความซาบซึ้ง ความภูมิใจในศิลปะไทย และศิลปะท้องถิ่น ควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ เพื่อแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก โดยใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางผ่านกระบวนการทำงานของตนเอง

ด้านเนื้อหาสาระ : ควรส่งเสริมการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมที่ได้มาจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ นอกห้องเรียน และให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริง

ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ : ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานศิลปะตามความต้องการ ความถนัด ความสนใจของตนเอง โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และวุฒิภาวะ

ด้านการวัดและประเมินผล : ควรประเมินผลตามสภาพจริง และเน้นความมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม

3. นักวิชาการทางด้านศิลปศึกษา ได้ให้ข้อเสนอแนะในแต่ละด้านดังนี้

ด้านวัตถุประสงค์ : ควรมีความสอดคล้องระหว่าง หลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรท้องถิ่น

ด้านเนื้อหาสาระ : ควรจัดเนื้อหาสาระแยกตามสาระการเรียนรู้ ทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์

ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ : ควรเน้นการจัดกิจกรรมทั้งใน และนอกห้องเรียน ใช้แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ และบูรณาการวิธีสอนที่หลากหลาย

ด้านการวัดและประเมินผล : การประเมินผลควรเป็นไปตามสภาพจริง ควรมีการประเมินโดยครูเป็นผู้ประเมินผล นักเรียนประเมินตนเอง ครู และนักเรียนประเมินร่วมกัน

ภาควิชา..... ศิลปศึกษา..... ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา..... ศิลปศึกษา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา..... 2545.....

4383819827 : MAJOR ART EDUCATION

KEY WORD: INSTRUCTIONAL MANAGEMENT / BASIC EDUCATION / ART EDUCATION

ATTAPOL KONGPAT: A STUDY OF THE INSTRUCTIONAL MANAGEMENT OF BASIC EDUCATION
IN THE AREA OF ART BASED ON THE NATIONAL EDUCATION ACT B.E.2542. THESIS ADVISOR:
ASST.PROF.SULAK SRIBURI, Ph.D. 230 pp. ISBN 974-17-2511-6

The purpose of this research was to study the instructional management of basic education in the area of art based on the national education act B.E. 2542 in 1) objectives 2) content 3) learning process 4) measurement and evaluation. The samples of this study were 366 teachers and 15 art educators. The instruments used in this research were the questionnaire and the interview form. The collected data were analyzed by percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis.

The research finding was as follow :

1) Most of art teachers agreed as the highest level in instructional management of art education in all areas; objective, content ,learning process management, and evaluation.

2) Art teachers suggested in each area that

Objectives: In all levels learners should be supported to gain knowledge, understanding, and proud of Thai art and traditional art. They should be encouraged to think creatively, by develop imagination and expression including giving support to express ideas, to communicate thoughts and feelings by using art as a mean of an independent working process.

Content area: learners should be encouraged to get knowledge from any kind of learning resources, and, they should have a chance to learn in authentic situations.

Learning process management: learners should have an opportunity to do art works in accordance with their needs, working style, and interest by considering appropriateness and maturity.

Measurement and evaluation: authentic assessment should be implemented in all areas focusing on morals, ethics and good values.

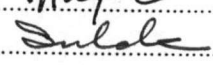
3) Art educators suggested in each area that

Objectives: it should be in accordance with the core curriculum and the local curriculum.

Content area: it should be separated in each area: visual arts, music, and dance.

Learning process management: it should emphasize activities both inside and outside the classrooms, employed a variety of learning resources and integrated the instructional methods.

Measurement and evaluation: the authentic evaluation should be used. Evaluation should be done by teacher as the evaluator, students evaluated themselves, and both teacher and students collaborated evaluation.

Department Art Education Student's signature
Field of study Art Education Advisor's signature
Academic year 2002

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาในการให้คำแนะนำ คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางในการทำวิจัย ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่งมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ปิยะชาติ แสงอรุณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ คุณประเสริฐ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้เกียรติในฐานะเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุง แก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือ ผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสัมภาษณ์ ครูศิลปศึกษาในเขตการศึกษา 2 ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้เงินอุดหนุนโครงการวิจัยเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ให้ความกรุณา และสนับสนุนให้ผู้วิจัยลาศึกษาต่อจนจบหลักสูตร

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ได้ให้ทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งมากมายเกินกว่าจะสามารถบรรยายได้ด้วยกระดาษเพียงหน้าเดียว ทำให้ผู้วิจัยสามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ จนสำเร็จ

ขอขอบคุณ ผศ.ดร.พรเทพ เมืองแมน ผศ.เสถียร แป้นเหลือ อาจารย์สุชาติดา เรืองดำ อาจารย์เอกรินทร์ สังข์ทอง อาจารย์รัชดา เขาวินเสษฏฐกุล อาจารย์ธีรวัฒน์ สาดิน อาจารย์พรเพ็ญ พุดติ อาจารย์บุษบา มธุรสสกุล อาจารย์บุญญา สุทธิพงศ์ อาจารย์เอกชัย แซ่ตั้ง จ.ส.ต.สุเทพ คงพัฒน์ อาจารย์วรนาฏ สุนทรรัตน์ ครอบครวัวัฒน์สิน ครอบครวัณิกาจิ ครอบครวัพรหมวิหาร ครอบครวัยาแก้ว ครอบครวัศรีเกื้อ และพี่ๆ น้องๆ ตระกูลคงพัฒน์ทุกคน คุณวันทนา สายยูเชตร์ คุณป้าทองมี ขอขอบใจน้องชัชวาลย์ อินทุสมิต นริศรา พฤษะวัน วิสูตร โพธิเงิน เอกรัตน์ งามจินดาสกุล บุษผา บุตรมณี และบุคคลอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึง ที่เป็นทั้ง วิทยมิตร และกัลยาณมิตร

ท้ายนี้ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อน และน้องๆ ชาวครุศิลป์ ภาควิชาศิลปศึกษา รวมถึง คณาจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ม.อ.ปัตตานี ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจมาโดยตลอด จนการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี

อภัยรพีพร คงพัฒน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฐ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1. ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
3. ขอบเขตการวิจัย.....	10
4. ข้อตกลงเบื้องต้น.....	10
5. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2. เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
1. สภาพ และปัญหาการจัดการเรียนการสอนศิลปะ.....	12
1.1 สภาพ และปัญหาการจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษา.....	13
ในระดับประถมศึกษา	
1.2 สภาพ และปัญหาการจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษา.....	15
ในระดับมัธยมศึกษา	
1.3 การเรียนการสอนศิลปะ.....	18
2. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษา.....	21
แห่งชาติ พ.ศ. 2542	
2.1 การใช้แหล่งการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน.....	26
2.2 ประโยชน์ของการใช้แหล่งการเรียนรู้.....	27
2.3 แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น และชุมชน.....	28

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2. เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)	
3. การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	29
ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544	
3.1 วิสัยทัศน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ.....	29
3.2 ความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ.....	29
3.3 คุณภาพผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ.....	30
3.4 มาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ.....	32
3.5 แนวทางการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ.....	35
3.6 กระบวนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ.....	36
4. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	36
4.1 องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน.....	36
4.2 วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน.....	40
4.3 เนื้อหาสาระ.....	42
4.4 กิจกรรมการเรียนการสอน.....	46
4.5 วิธีสอน.....	51
4.6 การเลือกวิธีสอน.....	54
4.7 การประเมินผล.....	56
4.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	63
4.9 การจัดการศึกษาในเขตการศึกษา 2.....	64
4.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	68
3. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	79
3.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	79
3.2 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากร.....	79
3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	80
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	83
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
3.6 การสรุป และอภิปรายผลการวิจัย.....	85
3.7 การนำเสนอรายงานการวิจัย.....	85

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของครูศิลปศึกษา.....	87
1.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	88
1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนการศึกษา.....	92
ขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามพระราชบัญญัติ	
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	
1.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน.....	99
การศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตาม	
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์ของนักวิชาการ.....	105
ทางด้านศิลปศึกษา	
2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์.....	106
2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน.....	108
การศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	128
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	129
5.2 อภิปรายผล.....	142
5.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	163
รายการอ้างอิง.....	164
ภาคผนวก.....	181
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ.....	182
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	184
ภาคผนวก ค รายชื่อโรงเรียนที่ทดลองใช้เครื่องมือ.....	186
ภาคผนวก ง รายชื่อโรงเรียนที่ทำการเก็บข้อมูลวิจัย.....	188
ภาคผนวก จ หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	196
ภาคผนวก ฉ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	210

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	230

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	88
2. ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับ..... ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาในด้านการกำหนดจุดประสงค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	91
3. ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับ..... ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาในด้านเนื้อหาสาระ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	93
4. ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับ..... ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	95
5. ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับ..... ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาในด้านการวัดและประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ	97
6. ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านวัตถุประสงค์..... กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	99
7. ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านเนื้อหาสาระ..... กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	101
8. ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้..... กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	102
9. ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ด้าน การวัดและประเมินผล..... กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	103
10. ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน..... การศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	104
11. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ (นักวิชาการทางด้านศิลปศึกษา).....	105
12. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนการศึกษาขั้นพื้นฐาน..... กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในด้านวัตถุประสงค์	108
13. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนการศึกษาขั้นพื้นฐาน..... กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในด้านเนื้อหาสาระ	112

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
14. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน.....	116
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้	
15. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน.....	120
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในด้านการวัดและประเมินผล	
16. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน.....	124
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในด้านความคิดเห็น ทิศนะอื่นๆเพิ่มเติม	
17. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ.....	126

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

1.กรอบแนวคิดในการวิจัย

หน้า

63

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย